

Шхуна "Колумб" (стислий переказ)

Микола Трублаїні

Микола Трублаїні

Шхуна "Колумб"

*Стислий скорочений переказ по главам, автор переказу: Світлана
Перець.*

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Частина 1

Марко затримався на маяку, а тепер тікає до Соколиного висілка, бо буде буря. Марко – юнга на шхуні "Колумб". Маяк – його дім, бо батько працює наглядачем маяка. Маркова шхуна прийшла в бухту Лебединого острова по рибу, яку возить у порт. Шхуна чекала на улов за два дні, тому Марко провідав рідних. Маркові 17 років, і всі він прожив на Лебединому острові. Тут було мало жителів. Марко наздогнав незнайому дівчину з парасолькою. Була дівчина білява, з зеленими очима і кирпатим носиком. Юнга провів її до висілка, а сам пішов до рибалки Тимоша Бойчука сушитися, бо змок.

Шхуна "Колумб" – невеличке судно, яке возило рибу на консервний завод. Колись поламану шхуну прибило на берег, її відремонтував рибалка Стах Очерет і став шкіпером "Колумба". Команда на шхуні була невелика: шкіпер, моторист Левко Ступак, матрос-стерновий Андрій Камбала та юнга Марко. Всі були жителями Соколиного висілка на Лебединому острові. Стах сказав, що вирушають сьогодні, бо мають цінний вантаж: дві бочки особливого піску.

Острів Лебединий невеликий, називався так, бо восени й весною його відвідували лебеді. В середині острова було 40 рибальських хат. Крім висілка Соколиного, на острові була хата інспектора рибного нагляду Якова Ковальчука і маяк. Біля маяка стояв будиночок наглядача маяка Дмитра Пилиповича Завірюхи, який мав троє дітей: Марію (жила з чоловіком у висілку), Марка і Грицька. На маяку жила ще мама Марка і старий дід Махтей (материн батько).

Марко до п'ятнадцяти років за межами острова не був. З десяти років він учився в школі, в Соколиному, де всі класи вів один учитель. Після закінчення школи хлопець вирішив вступити юнгою на якусь шхуну, поплавати рік-два, а потім вступити до морехідного технікуму. Так Марко опинився на "Колумбі", де готував їсти, писав документи, допомагав у всьому. Усі його любили, а за три-чотири місяці мав поступати.

На шхуну грузять пісок. Його на острові назбирав професор Андрій Гордійович Ананьєв, далекий родич Стаха. Професор мав дочку Люду. Це та незнайомка, яку зустрів Марко. Люда допомогла Маркові з вечерею. Професор познайомився з Марком, з татом котрого колись товаришував. Ананьєв розповів, що пісок містить торіаніт, з

якого роблять гелій.

"Колумб" прибув до порту Лузани. Професор поспішав до іншого професора, щоб дослідити пісок.

За кордоном таємний агент №22 отримує завдання знищити Ананьєва і не допустити видобуток торіаніту. Тож агент відправляється в Радянський Союз.

На острові Лебединому Люда, Марко і інші діти влаштували змагання з плавання. Люда перемогла. Один хлопчик тоне, і його рятує дівчинка Знайда, якою зацікавилася Люда.

Думки Ананьєва підтвердилися: з торіаніту можна добувати гелій. Професор з дочкою відтепер досліджуватимуть острів. А мешканці острова і рибалки незадоволені інспектором Ковальчуком, який постійно свариться і придирається.

Марія, сестра Марка, розповідає Людї історію Знайди: колись давно біля берега загорівся якийсь пароплав. Люди врятувалися, а одна дівчинка втратила батьків. Дівчинка нічого не пам'ятала. Жінка інспектора взяла дівчинку собі, але невдовзі померла. Ковальчук називав її дефективною, тримав собі як прислугу: не пускав у виселок, у школу.

Люда пішла до Знайди подякувати за порятунок хлопчика. Люду налякав собака Розбій. Знайда мала засмагле обличчя, була русява, з плескатим носиком, синіми, глибокими очима і помітним шрамом над лівим виском. Знайда майже не говорила до люди. Але виглядала нормальною.

На острів прибуває агент №33 і представляється фотографом, який хоче написати в газету про місцевих рибалок. Анч – таке прізвище фотографа. Він знайомиться з Ковальчуком і живе у нього.

Біля хати Стаха Очерета відбулися збори, де професор Ананьєв пояснив про пісок. Виявляється, що з цього піску можна добути гелій, який наповнюють дирижаблі. Бо коли раніше дирижаблі наповнювали воднем, вони легко горіли від найменшої іскри. Крім дирижаблів гелій потрібний для розвитку іншої техніки. (Агент №22 знав, що гелій використовують ще для підводних човнів). Професор мріяв про підприємство по видобутку гелію та мезоторію на Лебединому острові.

Люда каже Маркові, що треба купити Знайді взуття. Люда розповіла, що Знайда одягнена у два зшиті мішки. Левко, який дуже любив Знайду, пообіцяв, що купить їй і одяг, і взуття.

Ананьєву вдалося остаточно зробити свою формулу. Люда сварить батька, щоб не курив, бо лікар заборонив.

Анч шантажує Ковальчука, бо знає, що інспектор у 1918 році був бунчужним. За допомогу фотограф обіцяє гроші і вивезти Ковальчука за кордон. Розмову підслухала Знайда. Вона дуже рідко з'являлася у Соколиному, бо хлопчики кричали "дефективна", тітки жалісно хитали головами, а дорослі рибалки майже не звертали на неї уваги. Інспектора вона боялась і ненавиділа. А тепер полюбила Люду.

Одного ранку Ананьєв з Людою подався на горб, щоб обміряти його, прокопати в кількох місцях ґрунт та приблизно визначити положення родовища. До них приходить

Анч, просить дозволу фотографувати. Фотограф засипав професора запитаннями відносно торіанітового родовища та застосування торіаніту. Професор сказав, що гелій не так потрібний для дирижаблів, як для інших галузей техніки.

Згодом Анч розмовляв з Людою. Був надзвичайно ввічливий. Іноді він говорив Люді компліменти, іноді зривав для неї квітку. Вони стали дуже добрими знайомими.

Ввечері Анч зробив отруйні сигарети, щоб смертельно отруїти Ананьєва. Папірець з отрути кинув на подвір'ї. Свиня Ковальчука здихає від цього папірця.

До Знайди приходять Люда, Левко і Марко. Вони принесли дівчинці плаття, білизну, плащ, сандалі і солом'яний капелюшок. Анч був найбільше вражений, коли Знайда вийшла вдягнена у новий одяг. Вона була цілком нормальна.

Анч подобався Люді. Він розумівся на багатьох речах, а особливо на спорті, якому вона приділяла багато уваги. У Марка Анч викликав підозру.

Стислий скорочений переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Люда плаває на шхуні. Їй дозволили навіть стати до стерна. Потім Марко, Левко і Люда купаються. Хлопці показали Люді різні фокуси і воді.

Анч пропонує професорові сигарету, але нічого не стається. Анч боїться, чи не він сам скупив отруйну сигарету і тікає до Ковальчука.

Ковальчук уже роздобув човник і сховав його в очеретах. А в лузани прийшов іноземний пароплав, на якому Анч і Ковальчук мали втекти.

Скоро в Соколиному відбудеться рибальське свято, для Анча це була найкраща нагода здійснити своє завдання. Ковальчук має купити портфель, такий, як у професора і передати лист Анча іноземному моряку з пов'язкою через око. Анч шукав отруйну цигарку. Її не було ніде. Пізно вночі Ковальчук і Анч перенесли через острів легеньку байдарку і сховали її в кущах лози над берегом.

В Лузани Ковальчук поїхав на "Колумбі". В місті купив портфель і передав листи Анча морякові. Хоча передачі листів могли завадити Марко, Левко і Андрій. Листи були написані на газеті і невидимі. У Марка зароджується багато підозр до Анча і Ковальчука.

Анч планує скоріше знищити Ананьєва, а Ковальчукові сказав передати на іноземний пароплав ще одного листа.

В бухту прийшов військовий корабель "Невтомний буревісник". Корабель вітав населення Лебединого острова з рибальським святом. Почалося святкування. Анч вештався в натовпі, клацаючи фотоапаратом. Анч довідався, що після обіду почнуться танці, а пізніше, по заході сонця, всі поїдуть кататися на човнах та на "Колумбі" в море. Анч потанцював з Людою і зник.

Люда знайшла Марка, який каже, що йому не подобається фотограф і Ковальчук. Люда і Марко вирішують, що їм може допомогти Знайда. Вони пішли кликати дівчинку на свято.

Анч проникає на подвір'я Стаха Очерета, поки нікого нема. У хаті краде портфель професора Ананьєва. Потім Анч дає вибухівку Ковальчукові. Той, поки нікого нема на шхуні, закладає її там. Анч побачив Знайду, яка збиралася на свято і закрив її у льоху, бо підозрював дівчину.

Марко й Люда йшли по знайду і побачили інспектора на шхуні. У інспекторові дворі Люда та марко знаходять Знайду. Дівчинка усе розповідає: про план Анча, про вибухівку. Діти кидаються плисти до міноносця "Буревісника", щоб той догнав "Колумба" і врятував людей. В цей час у гущавині Анч і Ковальчук чекають вибуху о 10:45 вечора. Вибух пролунав.

Командир "Буревісника" дізнається про все від Марка, Люди і Знайди. Усіх людей з "Колумба" врятували. Тат тут на палубі шхуни ще чиясь постать. Це Марко. Він знайшов бомбу, кинув у море і вона вибухнула.

Всі кидаються на пошуки диверсантів. Беруть і собаку Розбоя. Ковальчука знаходять мертвим.

А агент дає звіт, що після вибуху він Ковальчук почули гавкіт собаки. Треба було вибиратися. Байдарка була надто мала для двох... Єдина помилка - цигарка з отрутою, куди вона поділася, не зрозуміло. Начальник сказав, що папери з портфеля цікаві, але головного нема. Професор ховав головне в іншому місці.

Частина 2

Грицько, брат Марка, знаходить біля берега труп нового рибного інспектора. Яся Знайда тепер жила у родині рибалки Тимоша Бойчука.

Геологорозвідувальна партія професора Ананьєва розпочала роботу на горбі. Там і жив тепер Ананьєв. Люда вибралася на "Колумбі" в море ловити рибу. Досліди професора давали багатообіцяючі наслідки. Ананьєв досліджував, крім торіаніту, монацит, який теж міг дати гелій. Скоро грецький пароплав "Антопулос" прийде в Лузани і привезе закуплене в США обладнання для торіанітових розробок на Лебединому острові.

Професор Ананьєв пішов до Тимоша Бойчука, щоб попросити зібрати всіх рибалок села для допомоги у розвантажуванні устаткування. Тимоша давно не було з моря. Рибалки шукали Тимоша на шаланді, але його ніде не було. Згодом знайшли труп Тимоша Бойчука. Бригадир рибалок потонув, але за яких обставин і куди подівся - невідомо.

Тимоша перенесли в його хату й почали готуватися до похорону. У правій руці він тримав ґудзик, який віддали Ясі на пам'ять.

Після трьох днів у морі "Колумб" натрапив на скумбрію. Четвертого дня шхуна рушила до Лебединого острова. Марко з Людою вивчали азбуку Морзе. "Колумба" наздогнав давній друг - есмінець "Буревісник". Шкіпер Стах Очерет обіцяв послати на есмінець мішок скумбрії, тому Марко і Люда вибрали найкращу рибу. За час свого знайомства Марко і Люда здружилися. Люда хотіла побачити Ясю, бо Левко планував відвезти її в Лузани у школу. Люда і Марко планують взяти Ясю з собою у місто.

Зранку на легенькому каюку "Альбатрос" Марко і Люда повезли рибу до

"Буревісника". До них підпливла на човні Яся і приєдналася. Яся розповіла про двох потопельників.

Андрій Камбала на шхуні раптом почув крик. Був сильний туман. Левко сів у каюк і поплив на крик. На цей крик плила і шлюпка з "Буревісника" з червонофлотцями. Левко пересів до червонофлотців. Ніде не було "Альбатроса" з Марком, Людою і Ясею. "Колумб" почав плавати біля берега і шукати дітей. Коли розійшовся туман, команда "Колумба" побачила "Альбатроса" біля "Буревісника", порожнього. Усі люди з острова почали шукати Марка, Люду і Ясю. Повідомили про це професора.

Професор Ананьєв розмовляє з капітан-лейтенантом "Буревісника" Трофімовим. Андрій Гордійович був у розпачі, він вважав, що Люда втопилася. Трофімов вважав дітей безвісти зниклими.

Водолази шукали дітей, але не знайшли. На дні знайшли два затоплені каюки. Один – інспекторів, а другий – Тимошів. Здавалося, човни навмисне хтось затопив.

"Буревісник" залишається біля Лебединого острова розслідувати, що ж сталося. Трофімову показують чорний металевий гудзик, вирвани з сукном. Гудзик знайшли у "Альботросі". На гудзику був намальований герб відомої агресивної держави. Одна жінка із Соколиного згадала, що саме такий гудзик знайшли затиснутим у кулак Тимоша Бойчука, і віддали Ясі. Тільки Ясин був без тканини.

З моря прийшов гідроплан "Розвідувач риби". У льотчика замість лівої ноги була дерев'янка, бо багато років тому під його літаком розірвалася бомба. Звався льотчик Петро Петрович Бариль. Він вважався кращим пілотом. Він не уявляв свого життя без авіації. Тому згодом літав на гідроплані "Рибтресту", який виявляв у морі великі зграї риби та дельфінів.

Разом з Барилем летів штурман-спостерігач Петимко. У морі, крім риби, Бариль побачив велику чорну пляму, схожу на підводний човен. Бариль сказав Трофімову, що у морі бачив підводного човна, але штурман Петимко сказав, що нічого не помітив.

Повернемось до наших юних героїв. Був сильний туман. Яся показала друзям гудзик. Яся сказала, що думає, що дядько Тиміш одірвав гудзика в того, хто його втопив. Каюк стояв на одному місці, всі сиділи вражені. Раптом біля каюка з'явився човен з двома людьми. Один чоловік мав бороду і вуса, був схожий на Анча. Марка приголомшили, Люді кинули мішок на голову. Яся кинулась у воду, але її зловили, вона встигнула крикнути. Зі шхуни гукав Андрій Камбала. Яся зрозуміла, що там її почули. Сполохані нападники облишили "Альбатрос", котрий хотіли затопити. Дітей забрали на підводний човен. Люда зрозуміла іноземну мову, якою спілкувалися злочинці.

Наші герої потрапили на підводний човен, про це здогадався Марко. Згодом він побачив Анча без бороди. Значить, Анч чіпляв бороду, боячись, щоб його хто-небудь не впізнав. Де перебували Люда і Яся, Марко не знав. Марка завели до командира підводного човна на допит. Анч був за перекладача. Командир запитав, чому сьогодні ранком Марко з дівчатами опинилися в бухті і кудипливли. Марко мовчав. Анч привів матроса, який побив Марка. Хлопець розповів усе, що питали, лише збрехав, що торіаніту на острові дуже мало. Допит тривав довго. Марко відповідав на всі запитання

досить докладно. Анч привів Люду і її теж почали допитувати. Але вона сказала, що на "Буревіснику" зараз командир не Трофімов, вона брехала. Марко крикнув на неї "зрадниця". Юнгу відразу ж "присадили". Люда і Марко задумали небезпечну гру. Анч вивів Люду, а командир почав лаяти Марка. Анч повернувся із Ясею, яка прибрала вид похмурою, відлюдної, небалакучої Знайди. Вона взагалі не говорила. Марка і Ясю кинули у комірчину. В комірчині вона теж мовчала і не відповідала на запитання Марка.

В кабінеті допитували Люду. Марко не знав про це напевне, але догадувався і думав, як то вона здійснюватиме свій сміливий план. Після допиту кинули до Марка і Ясі Люду.

Командир "Буревісника" отримує телеграму від начальника штабу флотилії йти в розвідку. Трофімов наказав слухачам на гідрофонах бути уважними, адже вони вловлюють на значній віддалі різні шуми і звуки в морі. Лише раз слухачі почули звуки, схожі на роботу гвинтів підводного човна. Ще раз пізно вночі гідрофони вловили віддалений вибух, і більше ніякі звуки не викликали жодних підозрінь. "Буревісник" повернувся.

Люда, Марко і Яся сиділи у тісному приміщенні. Марко боявся, чи не підслухують їх, тому називав Люду зрадницею і продовжував гру, розпочату в каюті командира підводного човна. Яся не знала, в чому річ, і тому здивовано позирала то на Люду, то на Марка, не наважуючись що-небудь сказати.

Марко за допомогою азбуки Морзе поспілкувався з Людою. Після розмови на азбуці Морзе Марко і Люда вдали, що сваряться. Знайда, спостерігаючи їхню сварку, все це сприймала серйозно. Вона схопилася й обняла Марка, щоб не дати йому вдарити Люду. З'явився Анч. За ним стояв матрос, що вартував у коридорі Марка. Анч, вилаявши Марка, забрав дівчину з собою. Матрос таємно приніс Маркові папір, щоб написав прощальний лист родині. Марко поспішно написав лист, в якому просто попрощався зі всіма.

Люда сиділа сама у каюті. Вона встигла непомітно взяти одну спущену гумову подушку і сховати під плаття. Анч сказав їй, що може написати батькові листа. Люда зрозуміла розмову, коли командир сказав викинути Марка і Ясю за борт, так само, як нового інспектора і Тимоша. Люда стримувала себе, щоб не закричати. Анч на прохання Люди влаштовує їй останню зустріч з Ясею.

Анч завів Марка до командирської каюти. Поки Анч відволікся, бо командир раптово зупинив підводний човен, Марко взяв конверт з якимись важливими паперами і сховав під сорочку. Анч повернувся до полоненого і востаннє запропонував дати правдиві відповіді. Тут прийшов командир човна і показав Маркові його прощального листа. Виявилось, що той матрос був просто провокатором.

Командир підводного човна сказав Анчу, що до них пливе корабель, можливо, військовий, міноносець, тобто найстрашніший ворог. Тому треба тихо сидіти на глибині. Але пароплав пройшов і пішов кудись далі. Піратський підводний човен спокійно лежав на дні. Його обслуговував пароплав-база, який був далеко в морі. Він часто міняв

пофарбування і назву. За одними документами він ішов у порти Радянського Союзу, а за другими, навпаки, йшов звідтіля. І ті, і другі документи були фальшиві. Цей корабель був передавальним пунктом між піратським підводним човном і його метрополією. Пароплав також передавав на підводний човен їжу. Воду, пальне.

Стислий скорочений переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Командирові підводного човна передали повідомлення, що до Лебединого острова на пароплаві "Антопулос" з США везуть устаткування і необхідно терміново вжити найенергійніших заходів. Підводний човен пустив торпеду в "Антопулос". Пароплав почав осідати в воду. Зовні і всередині погасли всі вогні, почулись крики і зойки людей, які рятувалися.

Марко і Яся сиділи мовчки одне проти одного. Це була ніч перед стратою. До них донісся звук віддаленого вибуху. Потім прийшов Анч, а за ним матроси і забрали Марка і Ясю. По трапу крізь відчинений люк вийшли на палубу. Анч швидко пішов і закрив над собою люк. Перед цим він сказав, якщо передумують – стукати. Яса постукала, але вона просто хлтіла накінець сказати, що це вона знищила цигарки, бо все знала. Діти кинулися в море.

До Лебединого острова після безуспішної розвідки наближався "Буревісник". Загубившись у морі, пливла шлюпка з командою "Антопулоса", що встигла врятуватися після вибуху. З порту Лузани виходила в море шхуна "Колумб", несучи на верху щогли чорний креп – в пам'ять про втонулих Люду, Ясю і Марка.

Допомагати "Буревіснику" мав літак "Розвідувач риби". До Соколиного висілка на моторному судні прибули представники слідчої влади. Бариль говорив, що точно бачив підводний човен.

"Буревісник" і "Розвідувач риби" пішли у розвідку, але нічого не зайшли. Трофімов припускав, що коли сюди й підходив чужоземний підводний човен, то він уже покинув ці місця.

Згодом "Розвідувач риби" десь пропав. Тим часом всі дізналися про аварію "Антопулоса". Потопаючий пароплав залишився за сто двадцять кілометрів від берега. Всім пароплавам у морі передано було розпорядження шукати "Розвідувача риби" та бути обережними, бо у морі могли бути плавучі міни. "Буревісник" залишився у морі.

Марко і Яся рятуються завдяки подушці, яку Люда дала Ясі ще на підводному човні. Марко сказав, що має цінні папери ворогів.

Бариль і Петимко на "Розвідувачі риби" помітили підводний човен. Він сплив на поверхню і стояв на одному місці, не подаючи ніяких ознак життя. Бариль знизився над човном. Підводний човен вистрелив у гідроплан, який відірвався і зміг зникнути в морі. Тепер залишалося після ремонту мотора гідроплана, не підіймаючись у повітря, йти по морю, перетворивши літак на моторний човен, і тільки в крайньому випадку ризикувати поплавцем, який був пошкоджений. Та тут нова проблема – витікав бензин. Петимко у

морі побачив потопельників: Ясю і Марка. Їх рятують. Діти розповідають про все, що пережили.

"Розвідувач риби" був далеченько в морі, але вітер ніс його ближче до берега. Петимко робить паруси з парашутів, які були на гідроплані. Згодом гідроплан підійшов до напівзатопленого пароплава. Жодних ознак життя на ньому не помічалось. Петимко і Марко на кліперботі попливли оглянути пароплав і знайшли там бензин, який був дуже потрібний гідропланові. На гідроплані один бак був пошкоджений підводним човном, але інший бак був цілий, тому могли полетіти. Пароплав ще не скоро мав затонути. На ньому, крім обладнання для Ананьєва, були ще дикі звірі, яких везли одному дресирувальнику.

Бариль радів, що є бензин. Петимко повіз до гідроплана бензин, а Яся і Марко сиділи на пароплаві і чекали, коли Петимко вернеться по них.

Хлопець і дівчинка обстежували пароплав. На них накинувся лев, але вдалося сховатися. Маркові вдалося подати сигнал про небезпеку з корабля. Та раптом до "Антопулоса" наблизився підводний човен. Спочатку на шлюпці п'ятеро ворогів обстежили пароплав. На них напали звірі. Пірати ледве врятувалися. Яся і Марко ховалися, їх не побачили. Диверсанти вистрелили кілька раз в Пароплав і він загорівся, почалася пожежа. А на борту були Яся і Марко.

Люда написала батькові зашифрованого Листа, але Анч "розкусив" її. Капітан лютував. Але Анч сказав, що його помічник підробить листа почерком Люди, а зранку віднесе професорові. Дочка ще пригодиться, коли випитуватимуть у професора його формули.

Комісар і капітан Трофімов дізналися, що в морі дійсно є піратський підводний човен. Також вони вже знали, що "Антопулос", грецький пароплав, що ішов з Нью-Орлеана у Лузани, був обстріляний. Команда з двадцяти восьми чоловік врятувалася. Також на пароплаві були два леви, два ягуари і бенгальський тигр.

"Буревісник" продовжував іти перемінними курсами, перетинаючи район, де сподівалися надібати "Розвідувача риби". Тим часом один радист вловив повідомлення Марка. Це повідомили Трофімову. Було викликано на бойові місця частину артилеристів, кулеметників і торпедистів. Командир "Буревісника" вважав, що ця радіограма – провокація. Вдалося визначити місце знаходження пароплава.

Щоб не викрити себе, "Буревісник" не подавав ніяких сигналів, щоб ворог його не засік. Почувся постріл, ніби з гармати. На есмінці всі були наготові. Та на морі побачили раптом судно, що горіло. А гідрофони почули підводний човен.

Підводний човен стежив за палаючим пароплавом "Антопулосом". Пірати вирішили кинути ще один снаряд. У цей час до піратів, що стояли на палубі свого корабля, долетіло металічне бриніння з повітря, зверху. Наближався літак. Враз підводний човен зник з поверхні моря.

Есмінець "Буревісник" почув ворога і наблизився до місця пожежі. Трофімов почув гуркіт мотора літака в повітрі. Гідрофони "Буревісника" втратили шум підводного човна, бо він зупинився. Літаком виявився "Розвідувач риби".

Пожежа зменшувалась. Навколо вогню розпливалися й горіли на воді уламки та різні речі, змиті з палуби. Настали знову темрява. Трофімов догадався, що підводний човен ховався між есмінцем і потопаючим пароплавом.

Раптом підводний човен випустив торпеду в "Буревісника". Її вдаалося уникнути. Та тут випустили знову торпеду спіральної дії. Трофімов дав команду підводним снарядам стріляти по торпеді. Один снаряд влучив у торпеду і врятував "Буревісника".

Підводний човен, почувши вибух, певний був, що торпеда влучила в ціль. Міноносець наближався до підводного човна, пірат почав швидко занурюватись. Капітан-лейтенант наказав пустити глибинні бомби за борт.

З корабля викидають у море снаряди, спеціально призначені проти підводних човнів. Скоро доноситься гул, розриваються бомби. Потім ще скинули глибинні бомби. Трофімов відчував певність у своєму успіхові. Не міг підводний пірат врятуватися від цієї зливи бомб.

Тут з'явився "Розвідувач риби" і сів на воду.

Льотчикам викинули трос, вони закріпили ним свою машину, а потім по довгому трапу з плавучим містком піднялись на палубу есмінця. Постукуючи дерев'янкою, Бариль зійшов на командирський місток і відрапортував про пригоди, що сталися. Трофімов запитав, де ж юнга і дівчинка. Бариль вважав, що якщо не загинули, то потрапили у полон піратів знову.

Наставав ранок, есмінець пройшов по морю. Ніде жодних слідів ні пароплава "Антопулоса", ні підводного човна ворогів не знайшли. Обидва лежали на глибині сто двадцять метрів, як це показав ехолот у штурманській рубці "Буревісника".

Есмінець повернувся до Лебединого острова. На командирському містку стояв капітан-лейтенант Трофімов, який відчував смуток і жаль.

Частина 3

Коли на підводному човні почулась стрільба і шум, Люду забрав Анч і наказав перев'язати та доглядати свого помічника, який мав страшні рвані рани (його поранили звірі на "Антопулосі"). Пораненим виявився матрос, через якого Марко передавав свого листа. Дівчина чула, що вгорі відбувалася битва. Човен був пошкоджений і поволі повз по ґрунту. До Люди долинали слова командира човна. В торпедному відділі не працював регенератор, призначений для очищення повітря. Щоб люди не викинулись на торпедах, командир звелів відключити їх від електрики. Командир прирік людей на смерть.

Підводний човен спинився, бо сіли акумулятори. Старший офіцер запропонував викинути аварійний буйок на поверхню моря, з надією, що його помітять і їх врятують, або викинутись на поверхню у водолазних масках з маленьким балоном повітря. Було тільки дві таких маски.

Старший офіцер і Анч мали викинутися. Командир був злий, бо зникли важливі документи. Він вбиває старшого офіцера і ще когось.

Анч прийшов попрощатися з помічником, сказав Люді, що Марка і Ясю з'їли краби. Анч і командир готувалися викидатися з човна.

На шхуні "Колумб" побачили шлюпку. Там були Марко Завірюха і Яся Знайда. Діти зійшли на шхуну, все розказали і заснули, бо були дуже втомлені. Хоча "Колумб" мав іти в Лузани, але тепер шкіпер вирішив зайти на Лебединий острів, щоб одвезти туди Марка і Ясю та сповістити про підводний човен і Люду. Ввечері Стах Очерет помітив ще один човен з двома людьми. Шхуна попливла до них і підбрала чоловіків. Один чоловік мав бороду, другий – голений, лише з смужкою рудої щетини під носом. Це були Анч і командир затонулого підводного човна.

Раптом обидва незнайомці сунули руки в кишені й вихопили револьвери. Пролунали два постріли. Шкіпер впав горілиць, а стерновий повалився обличчям на палубу і, падаючи, збив у море відро. В дверях рубки з'явився Марко, а за ним Яся. Нападники захопили усіх. "Колумб" мав доставити шпигунів у відкрите море.

Анч зайшов у рубку і почав там нищпорити та оглядати. Він знайшов синій пакет – документи, котрі вкрав Марко. Яся, рвучко хитнувшись назад, полетіла в воду, падаючи головою. У її слід почали стріляти. Дівчинка зникла під водою.

Анч наказав мотористові стати до машини, а Маркові до стерна, але спочатку Левко кинувся до шкіпера і схилився над ним. Стах лежав у калюжі крові. Було пробито праву сторону грудей, тому Стах міг вижити. Марко оглянув Андрія. Стерновий теж лежав непорушно, мов колода. Поранених затягнули у рубку.

Моторист пустив мотор, а Марко, ставши до стерна, повернув шхуну на південь. Заходило сонце. "Колумб" залишив місце, де так несподівано загинула Яся. В морі лишилось плавати відро догори дном, що скотилося за борт, коли падав Андрій Камбала.

Шхуна йшла на південь повним ходом. Мотористові і Маркові зв'язали ноги. Рибу викинули, щоб швидше пливти. Анч не заходив до маленької рубки, де лежали непритомні поранені. Шість-сім годин залишалося до того місця, де передбачали зустрітись з пароплавом-базою Анч і командир.

Левко попросив Анча дозволити піти до Стаха і Андрія. Анч хотів відкрити двері до рубки, але вони були зачинені. Виявилось, що Андрій там зачинився. Забратися у рубку було неможливо. Пірат-командир підійшов до дверей і закрив їх зовні.

Юнга не розумів, чому пірати не стріляють у рубку. А пірати не стріляли тому, що після завзятого обстрілу Ясі Знайди у їх револьверах залишалося лише по одному заряду.

Захоплена піратами шхуна швидко пішла на південь. На тому місці, де сталась ця подія, залишилося тільки відро. Під ним була голова Ясі. Вона не знала, де саме берег. У неї було дуже мало сил.

Шквал захопив "Колумб" зненацька. Левко, користуючись темрявою, зумів непомітно для загарбників щось пошкодити в моторі, і він став стукотіти та давати перебої. Левко збрехав, що мотор треба прочистити. Так він міг виграти декілька годин.

Анч підійшов до рубки і, припавши вухом до дверей, став прислухатися. Шпигуна хвилювала поведінка важкопораненого, що зумів міцно замкнутися.

*Стислий скорочений переказ по главам, автор переказу: Світлана
Перець.*

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Левко тим часом "відремонтував" мотор так, що шхуна мала зменшити хід майже наполовину. Шхуну гойдало все дужче. Хвиля більшала й заливала палубу. Нарешті, сипнула злива.

Скориставшись тим, що рудий пірат тепер майже не поглядав на компас і не звіряв курсу, Марко поволі повернув шхуну впоперек вказаного йому курсу. З кожним поривом вітру "Колумб" все віддалявся й віддалявся від мети загарбників.

Пірат-командир узявся старанно обчислювати місцезнаходження "Колумба". Він довго з цим морочився. Виходило, що, незважаючи на всі зусилля йти повною швидкістю на південь, шквал одніс їх назад, майже до Лебединого острова. В темряві то спалахував, то згасав вогник маяка на Лебединому острові. Свій рідний маяк впізнали обидва полонені. Марко від хвилювання ледве тримав стерно. Там, на маяку, в цей час перебували найближчі йому люди.

Під час того шторму дід Махтей вийшов на берег, де знайшов Ясю. Він її приніс на маяк, і дівчинка розповіла, що шхуну захопили пірати.

На піратів чекав у відкритому морі пароплав "Кайман". Він мав підроблені документи. Старшим помічником на "Каймані" був той самий матрос з перев'язаним оком, якому Ковальчук носив листи від Анча. Тепер той матрос був без пов'язки. Пароплав був плавучою базою піратського підводного човна. Де перебуває підводний човен, чому він не відповідає на подавані йому гасла? Цим непокоївся помічник капітана "Каймана". Вирішили ще почекати.

До "Буревісника" перед ранком приплив човен, на якому був дід Махтей, який розповів про піратів. На прохання діда на "Буревісник" привезли маму Марка і Ясю. "Буревісник" залишив Соколину бухту і взяв курс на південь, щоб врятувати шхуну. З палуби есмінця спустили "Розвідувача риби". Бариль подався над морем шукати маленьку шхуну.

Стоячи на командному містку і дивлячись у бінокль, Трофімов (командир "Буревісника") думав про можливі наслідки, коли б вдалося спіймати хоч одного з тих піратів.

В цей час "Розвідувач риби" затримався, бо побачив більший корабель, ніж шхуна. То йшов пароплав "Кайман". Потім "Розвідувач риби" раптом побачив "Колумба" і навіть Марка. Остерігаючись пострілів з револьвера, Бариль не спускався нижче півтора метра і обмежився лише одним польотом над шхуною. Мусили поспішати до "Буревісника". Бариль і Петимко розуміли: "Колумб" іде до "Каймана". Відстань від шхуни до пароплава була вп'ятеро коротша, ніж відстань від "Буревісника".

"Розвідувач риби" прилетів до есмінця і кинув записку. У записці були координати "Колумба". Командир Трофімов наказав чим швидше пливти до "Колумба". Адже коли не доженуть "Колумба", злочинці перейдуть на "Кайман" і в нейтральних водах взяти їх

буде неможливо.

У Марка підгиналися ноги. Цілу ніч простояв він біля штурвала, не маючи жодної хвилини відпочинку. Капітан піратського човна і шпигун нервувалися. Виявилось, що шхуна має мізерну швидкість і не встигла своєчасно прибути на умовлене місце. Все ж поспішали до потрібного їм місця.

Одна річ дратувала як загарбників, так і полонених: рубка.

Марко палав обуренням, що в темряві ночі Андрій Камбала не зумів вийти з рубки й напасти на піратів. Анч кілька раз пробував підслухувати під дверима рубки. Шпигунів насторожив і "Розвідувач риби", і чорна крапка у морі, яка означала, що пливе якесь судно.

Загарбники радились, що робити з полоненими. Вони вже могли без них обійтися. Двох куль вистачило на обох, але все ж у рубці залишався свідок. Шхуна наближалася до пароплава "Кайман". Рудий пірат негайно взявся подавати сигнал "Кайманові".

В цей час знову почулося гудіння літака. Це був "Розвідувач риби". Тепер він кружляв поблизу. Це нагадувало слідкування. Пірати захвилювалися. Розуміючи, що тепер уже нічого критися, пірати повитягали револьвери.

Обидва полонені вирішили не допустити шхуну до пароплава. Левко виключив мотор. Анч підскочив до моториста й кілька разів сильно вдарив рукояткою револьвера по голові. Левко упав на мотор, прикриваючи його собою. В цю мить літак, мов яструб, налетів на шхуну. Рудий пірат помітив у бінокль, що з "Каймана" подають сигнал. Він скочив на ніс і почав семафорити, викликаючи пароплав на допомогу. "Кайман" негайно пішов до шхуни, що стояла тепер на одному місці. Одночасно далеко-далеко на обрії з'явилася ще одна ледве помітна цяточка – "Буревісник".

З "Буревісника" помітили літак і шхуну, а за півхвилини й пароплав. Трофімов наказав приготувати на всяк випадок кулемети.

Віддаль від "Каймана" до "Колумба" була в сім раз коротша, ніж віддаль від есмінця до шхуни. Есмінець мав завдання або підійти до шхуни раніше, ніж це зробить пароплав, або перетяти шлях між шхуною та пароплавом. Це завдання Трофімов поставив перед собою, коли виявилось, що шхуна стоїть на місці без руху. Знаючи із слів Ясі, що на "Колумбі" є човен, він боявся, щоб пірати не поспішили човном назустріч пароплаву.

Командир есмінця дав наказ йти "повним бойовим". Старший механік Абдулаєв за допомогою комісара вмовляє капітана піти в повний хід за своїм проектом.

В цей час "Кайман" рушив до шхуни. Але не дуже швидко. На вантажному пароплаві так скоро збільшити швидкість, як це роблять військові кораблі, не можна.

А Бариль все кружляв над шхуною. Він намагався дезорганізувати своїх ворогів на шхуні, і це йому вдалося. Він не дав їм більше запустити мотор, хоч як вони намагалися. Він пролітав боком так низько, що, здавалося, ось-ось розсіче крилом комусь із них голову. Анч не витерпів і вистрілив останньою кулею.

"Буревісник", завляки Абдулаєву, помчав з помітно збільшеною швидкістю. З розгону есмінець міг по інерції промчати між шхуною та пароплавом, і поки б він

повернув назад, пароплав встиг би забрати людей з "Колумба". Командир хотів закинути на шхуну буксирний гак і потягти її за собою, але зважив, що пірати могли виплигнути в воду. Есмінець промчить, а пароплав підбере їх з води.

Командир наказав кинути шлюпку на воду. Ось озброєні моряки вже в шлюпці, моторизовані шлюпбалки висунули її вбік, за борт, а потім спустили до самої води. З "Каймана" спостерігали спуск шлюпки і зрозуміли, для чого це, але пірати на шхуні цього маневру не помітили.

На "Колумбі" бачили, що "Кайман" рушив на допомогу, тому облишили Левка і мотор. Але коли помітили "Буревісника", знову повернулись до мотора, щоб зрушити "Колумб" назустріч пароплаву. Але заважав непритомний Левко. Він лежав на моторі і був зв'язаний. Рудий пірат ножем розрізав мотузки. У Анча мигнула думка постріляти полонених і підпалити шхуну, але на це й часу не залишилося, і жодного патрона в нього не було. Залишалося чекати.

Марко розумів, що есмінець підійде до шхуни першим. Шпигун і пірат стали край борту. Анч кинув свій револьвер у воду. Пірат витяг з синього конверта папери і ховав їх за пазуху. Конверт викинув. Револьвера рудий з рук не випускав. Тепер Марко зрозумів, на що розраховують пірати. З розгону есмінець не зможе зупинитися: він проскочить, підійде пароплав, і пірати враз перескочать туди. Треба було б їх затримати.

Раптом "Буревісник" з страшною силою збурих воду і промчав повз самий борт "Колумба". Шхуна загойдалася, а люди на ній примружились од раптового вітру. Але то була лише мить. Есмінець, припиняючи хід, проскочив далеко вперед. "Кайман" наближався до шхуни, але між пароплавом і шхуною вже стояла шлюпка з озброєними червонофлотцями, одрізаючи піратам шлях до втечі.

Командир піратського підводного човна пустив останню кулю собі в голову. Він упав за борт. Юнга стрибнув за ним, щоб взяти документи. Це було не легко, бо Марко був спутаний. Шлюпка стала поруч "Колумба". Червоноармійці зловили Анча.

Марко побачив на кормі "Каймана" "одноокого" матроса. На шхуні червонофлотці допомогли очуняти Левкові.

Есмінець уже зупинився, зробив поворот і повільним ходом повертався до шхуни. Тим часом на "Колумбі" червонофлотці пробували відчинити двері в рубку, де мали бути Андрій і Стах.

Майже одночасно з цим над "Колумбом" стих гуркіт літака, і "Розвідувач риби" зробив посадку, біжучи по хвилях до шхуни та намагаючись випередити есмінець.

Мати зустріла нарешті Марка. Яся кинулась до Левка. Анча перевели під варту на корабель.

У рубці знайшли Стаха Очерета. Він був живий. У Андрія голова була загорнута у шмат старої парусини. Його винесли абсолютно нерухомого. Лікар сказав, що він мертвий. Дід Махтей узяв тютюну і підніс його до носа Андрія. Той чхнув. Марко зрозумів поведінку Андрія Камбали, почав трясти його і кричав, що піратів уже нема, усі свої. Нарешті Андрій Камбала розплющив очі. В Андрій з ран виявилось лише

прострелене вухо. Стерновий чесно признався, що, вдавав мертвого. Андрій доглядав Стаха.

"Буревісник" виконав своє завдання. Шхуну взяли на буксир. "Розвідувач риби" полетів на маяк і дав звістку батькові про врятування сина. Мати й дід теж приєдналися до нього.

До командира есмінця привели Анча, який рішуче відмовився відповідати. Коли Анч виходив від командира, до нього підійшли Марко та Яся. Юнга спитав, де Люда. Шпигун мовчав.

Команда "Буревісника" запевняла, що підводний човен потоплено. Це підтверджувала також втеча командира-пірата й шпигуна. Мабуть, лише ці двоє врятувалися.

Схилившись над бортом, задумливо дивився в море Марко. Він думав про Люду, і жаль стискав йому серце. Прийшла Яся і показала, що на морі плавають масні блискучі плями. На думку Трофімова, з підводного човна спливала нафта. Трофімов сказав, підводний човен витягнуть не скоро.

Частина 4

Стислий скорочений переказ по главам, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

За сотню кілометрів від Лебединого острова на глибині вісімдесят п'ять метрів лежав підводний човен. У ньому розмовляли Люда та Антон – помічник Анча. Люді і піратів було ясно, що їх разом з тими, хто перебував у інших приміщеннях корабля, залишили вмирати на морській глибині. Антон сказав, що водолази на таку глибину не спускаються. Та й повітря тут скоро закінчиться. Люда пам'ятала, що є ще аварійний буй, його можна звідсіля викинути і сповістити про себе. Антон сказав, що це їх може врятувати.

Дівчина знайшла папір, ручку і написала записку про те, що підводний човен затонув, командир і Анч втекли, є інші люди на човні, але зв'язок з ними утрачено, запас повітря обмежений. Це вона прочитала Антонові, а не прочитала решти: як Люду захопили пірати, як допитували про торіаніт, про пораненого пірата Антона.

Люда вийшла в пост центрального управління і знайшла буй та шахту, якою його викидають. Туди вклала записку. Дівчина випустила буй. Почалося гнітюче чекання.

Люда легко обчислила, що повітря вистачить на чотири доби. Можливо, їм доведеться пускати сюди стиснене повітря з балонів. Так можна було збільшити кількість кисню, але одночасно в приміщенні збільшився б і атмосферний тиск, а це загрожувало їм загибеллю від кисневої хвороби.

Марко, Яся, Левко і Андрій розповідали усім про свої пригоди. Найбільше слухав, розпитував і сам розповідав Грицько – брат Марка.

"Буревісник" пішов у Лузани з пораненим Стахом і піратом Анчем.

Зранку на шхуні Марка вибрали шкіпером "Колумба". Яся попросилася бути юнгою

замість Марка.

За десять хвилин "Колумб" залишив Соколину бухту. Шхуна йшла під мотором і парусом, приладнаним до обламаної щогли. Всі взялися до своєї роботи.

На Торіанітовому горбі робота не припинялася і на хвилину. За кілька днів професор Ананьєв постарів, голова стала майже біла. Він ходив згорбившись, спирався на палицю. Ананьєв остаточно довідався про загибель своєї дочки разом з піратським підводним човном.

Та одного дня до професора прибіг Грицько – брат Марка. Він добіг до професора і звалився з ніг. Встиг викрикнути, що несуть лист від Люди.

Люда зняла телефонну трубку. Дзвонили з якоїсь частини човна і говорили, що старший механік знепритомнів, бо не вистачає повітря. Люда сказала, що човен тепер належить Радянському Союзу, а капітан – вона.

Потім Люда сказала Антонові, що він має підписати акт про здачу підводного човна Люді. Дівчина почала складати документ, який вважала необхідним залишити тут. Вона виклала історію захоплення підводним човном полонених у бухті Лебединого острова, описала допити, поведінку її товаришів, занотувала все, що пам'ятала з розмов між командиром підводного човна і Анчем та іншими піратами, коли ті розмовляли при ній. Люда розписалася і простягла папір та ручку пораненому. Антон неохоче розписався.

В посту центрального управління знов подзвонив телефон. Люда зняла трубку і спитала, хто дзвонить. Хтось пошепки сказав, що дзвонить з торпедного відділу в кормі човна. Там було троє людей. Люда сказала їм, що вона командир човна, представник Радянського Союзу. А їхній командир втік. Дівчина почула в телефон два револьверних постріли, що тріснули невдовзі один за одним. Двоє піратів застрелилися. У третього, очевидно, не вистачало на це сили волі.

Дівчина повернулася в каюту, запитала Антона, хто його поранив. Він розповів про хижаків. А потім попросив подати йому з кишені куртки конверт. Дівчина знайшла лист і помітила, що він адресований її батькові. Лист був написаний почерком Люди. У ньому йшлося, що Люда в Лузанах, у лікарні. Люда зрозуміла, що її листа не посилали батькові, а ним користалися лише як зразком почерку. А цей лист підробили, щоб заманити батька, захопити його в полон. Антон лежав непритомний. Люда обшукала кишені і знайшла радянський паспорт на ім'я Антона Антонова і ще свій лист. Люда вклала в конверт свій справжній лист, а фальшивку сховала. Коли Антон прийшов до тями, то порвав і пожмакав зубами лист, який дала Люда. Він сказав, що це лист його нареченої, і він не хоче, щоб, коли їх знайдуть і піднімуть, його прочитали. Дівчина зрозуміла, що поруч хитрий і небезпечний ворог.

Люда вирішила про всяк випадок пошукати собі зброю. У мертвого старшого офіцера дівчина знайшла автоматичний пістолет. Двері командирської каюти міцно зачинялися. Вона коли завгодно могла ізолювати себе від пораненого, а також від убитих піратів.

Нещодавно прийшов у порт "Буревісник", здав на катер прикордонної охорони Анча

і тепер навантажувався вугіллям. До капітана порту подзвонив професор Ананьєв і розповів про плаваючий буй з прапорами. Капітан Трофімов пообіцяв допомогу.

Комісар есмінця відкрив нараду щодо пошуку підводного човна. На глибині 85 метрів це важко було зробити. Для водолазів потрібна була суміш гелію з киснем, щоб застрахуватися від кесонної хвороби. Керувати рятувальними роботами призначили Трофімова, в його розпорядження дали "Пенай" — пароплав, що привіз допоміжну партію епропівців для розчистки рейду в Лузанах.

Комісар подзвонив до Ананьєва і вони домовилися про постачання гелію для водолазів.

"Пенай" покинув Лузани і пішов у відкрите море навпростець до того місця, де лежав піратський підводний корабель.

Люда було все важче. Дівчина мала в кишені сірники, але не хотіла їх засвічувати, щоб даремно не знищувати кисень. У неї боліла голова і хотілося заснути. Антон впустив трохи стисненого повітря. Кінчалася друга доба перебування під водою після аварії. Їй здалося, ніби за стіною хтось розмовляє. Дівчина почула голос з каюти Антона. Поранений розмовляв сам з собою, сміявся дико і страшно. Люда зрозуміла, що Антон збожеволів. Її охопив жах.

З надзвичайною обережністю, з своєї каюти вибирався божевільний, охоплений бажанням примусити дочку професора Ананьєва розповісти секрети батька. Люда швидко вскочила в свою каюту і зачинила двері. Лише вона посунула засув, як Антон з усієї сили наліг на двері. Люда пройшла до ліжка і в розпачі впала на нього.

На місце, де сталася аварія підводного човна, "Буревісник" прийшов уночі. З Лебединого острова взяли батони з гелієм, частину балонів з уже виготовленою газовою сумішшю для водолазів, а також запросили професора Ананьєва і двох молодих хіміків, які мусили на борту есмінця далі виготовляти цю суміш.

Мусили зачекати світанку, щоб при денному світлі виявити нафтові плями на воді і вже по них точніше визначити місцезнаходження човна.

Численні дослідження над диханням водолазів показали, що під великим зовнішнім тиском людина, дихаючи гелійовим повітрям із зменшеною кількістю кисню, відчуває себе значно краще, ніж коли дихає звичайним повітрям. До того ж вона може пробути на значних глибинах довше і не так легко піддається кесонній хворобі, особливо її важким формам.

Перед ранком прийшов "Пенай" з додатковою партією епропівців, з водолазним катером, кесонною камерою та різним водолазним устаткуванням. "Пенай" спинився поблизу есмінця, і негайно шлюпка з червонофлотцями протягла від корабля до пароплава телефонний провід. Капітан пароплава повідомив, що з ним є підводний металошукач.

Вирішили, не дожидаячись дня, почати обслідування морського дна з допомогою металошукача. Першим розвідувачем став Варивода (водолазний старшина).

В цей час на місце водолазних робіт прибуває "Колумб".

Вариводу спустили на дно. Водолаз відчував себе непогано й охоче дихав повітрям з

гелієм. З шістдесятиметрової глибини спускати стали повільніше. Ті, хто спускав, боялися, щоб водолаз не вдарився об ґрунт. На цій глибині було дуже темно. Довелося засвітити ліхтар і пробивати маленьким прожектором товщу води метрів на два. Після того пішов уперед.

Варивода знайшов човен. Водолаз почав постукувати молотком по стінах, щоб дізнатися, чи є там хтось живий. Ніхто не відзивався. Водолаз стояв під затопленою бойовою рубкою, збираючись подати сигнал, щоб підіймали нагору, коли йому здалося, ніби чує кволе дзвякання об сталю стіну човна. Не повірив сам собі, проте прислухався. З човна виразно чулося постукування. Там ще залишився хтось живий.

Водолаз вистукав азбукою Морзе запитання, у відповідь одержав кілька слів, з яких розібрав лише одно: "швидше".

Трофімов наказав Вариводі підніматися.

На "Буревіснику" та й на "Пенаї" чимало хвилювалися, поки Варивода обслідував свою знахідку. Нарешті, коли сповістив, що почув довгождану відповідь, хвилювання зросло неймовірно.

Коли переконалися, що в човні ще залишився хтось живий, інженер попросив начальника експедиції вислухати його план: на "Пенаї" є декомпресажна камера, яка служить для лікування водолазів, коли вони слабують на кесонну хворобу. Під водою водолази спрямують камеру до підводного човна, прикріплять її електрозваркою. Водолаз у камері електродом розпиляє отвір у човні і тим самим пустить туди свіжого повітря. Тільки таким способом можна врятувати людей, коли вони проживуть там ще кілька годин.

Трофімов погодився. Протягом двох годин готували камеру для спуску. Військовий лікар з есмінця добирав ліки та потрібний інструмент. Варивода хотів спуститися знову, хоч уже пірнав. Після короткої поради з інженером та лікарем, командир "Буревісника" погодився на пропозицію Вариводи. Тим часом на дні вже працювало два водолази, готуючи місце для приварювання камери до човна.

Декомпресажну камеру спустили на дно. На глибині вісімдесяти п'яти метрів почалося електрозварювання. Зачинені в камері готувалися до своєї роботи.

Стінку камери просвердлили дуже легко, але не так було з човном. Міцна сталь просвердлювалась повільно. Минуло декілька годин. На поверхні моря заходила ніч, коли Варивода сповістив, що переходить у підводний човен.

Варивода знайшов божевільного Антона і приголомшив його. Згодом водолаз повідомив, що в посту центрального управління знайшов трупи, двері в командирську каюту замкнені зсередини, і він буде електросвердлом пробивати діру і дивитися, що там є.

Повідомлення про живого пірата на есмінці сприйняли з цікавістю, але всі думали про ту, що писала записку, вкладену в аварійний буй.

Трофімов покликав професора Ананьєва поговорити. Комісар узяв його під руку і провів за командиром. Вони увійшли в маленьку каюту. Командир сказав Ананьєву, що зараз на поверхню підіймуть декомпресажну камеру, там є Люда у важкому стані.

Та тут прибїгли і сказали, що обірвався трос, що з'єднував камеру з понтонами. Заклекотїла вода, камеру підкинуло в повітрі аж над поверхнею моря. Вона ще раз, на секунду, поринула і спливла біля "Пеная". Марко кинув телефонну трубку, стрибнув за борт і поплив до шлюпки з "Пеная", що стояла біля камери. Марко підплив тоді, коли моряки дверцята вже зняли, і під світлом ліхтарів він вскочив у камеру. Спереду схилився лікар і тримався за голову, поруч нього сидів божевільний, далі стояв на колінах Варивода і потирив чоло. А між ними лежала непорушна Люда

*Стислий скорочений переказ по главам, автор переказу: Світлана
Перець.*

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Епілог

Почалася весна. В море вийшли рибальські шаланди.

В Соколину бухту все частіш приходили пароплави і вивантажували будівельні матеріали. Поблизу хатини рибного інспектора ставили тимчасову пристань. Починалися роботи по прокладанню вузькоколійної залізниці до Торіанітового горба.

Наприкінці одного з тих днів напроти лебедино-острівського маяка кинула якір шхуна "Колумб". З шхуни спустили каючок, і він швидко наблизився до берега. Приплив Стах Очерет, який привіз листа від Марка. В листі йшлося про те, що Марко достроково склав усі іспити на "відмінно" і на паруснику "Відвага" виходить в учбове плавання навколо світу. Марко ще згадав Люду і Ясю. Люда видужала, наздоганяє пропущене. Яся вступила на робітфак при технікумі і мріє стати першою дівчиною-командиром підводного човна. Анч та його помічник у всьому призналися.

Стах Очерет розповів про рибальські новини, попрощався і повернувся до шхуни. Заходив вечір. Пахло весною і морем. З Африки на батьківщину поверталися лебеді. Навколо маяка й хатини панувала тиша. Вночі старий Махтей прокинувся. На ліжку сидів Грицько. Він теж не спав і сказав, що виросте і стане командиром бойового корабля, як дядько капітан-лейтенант.

*Стислий скорочений переказ по главам, автор переказу: Світлана
Перець.*

Авторські права на переказ належать Укрлібу.